

аспекты экономико-географического исследования территориально-рекреационных систем // *Методологические проблемы современной географии. Сб. науч. трудов.* – К.: Наук. думка, 1993. – С. 100 – 104. 3. Недашкова Н.Ю. Рекреационная система Советских Карпат. – К.: Вища школа, 1983. – 117 с. 4. Преображенский В.С., Мухина Л.И., Лиханов В.Н. и др. Методические указания по характеристике природных условий рекреационного района // *Географические проблемы организации туризма и отдыха.* – 1975. – Вып. 1. – С. 59 – 72. 5. Сапрунова В.Б. Туризм: эволюция, структура, маркетинг. – М.: Осъ – 89, 1997. – 160 с. 6. Попович С.І. Туристично-екскурсійні ресурси України: вступ до проблеми // *Туристичні ресурси України. Федерація профспілок України. Український інститут туризму.* – К., 1996. – С. 7 – 17. 7. Винниченко І. Про туризм без упереджень // *Урядовий кур'єр.* – 1996. – № 227. 8. Туризм в Україні 1999. Статистичний бюллетень. – К.: Управління організації туризму Держкоммолодьспорттуризму України, 2000. – 30 с.

УДК 339.187

О.Я. Галушак

Тернопільський державний технічний університет

ПЕРЕВАГИ ЛІЗИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ СУБ'ЄКТІВ ЛІЗИНГОВОЇ УГОДИ

© Галушак О.Я., 2001

Викладено основні переваги здійснення лізингових операцій для суб'єктів лізингових угод: лізингової компанії, користувача та виробника (постачальника).

Is deals with the main advantages of leasing operations for agents of leasing agreements such as: leasing company, leasing user and leasing producer (supplier).

В умовах переходу до ринкових відносин у нашій країні посилюється невизначеність економічного середовища, а це, в свою чергу, підвищує інтерес до таких нетрадиційних форм господарювання, як лізинг. Світовий досвід переконує, що збільшення кількості лізингових операцій в зарубіжних країнах відбувається тому, що лізинг задовольняє потреби саме малих і середніх підприємств, яким не завжди доступні традиційні банківські позики [1].

Розвиток лізингу у нашій країні пришвидшує інноваційні процеси, тобто нововведення в засобах та предметах праці, в інформації, в організації виробництва та праці, в збуті продукції. Саме лізинг дає змогу з меншими затратами оновити основні фонди підприємств, покращити фінансове становище фірм та активізувати збут їхньої продукції. Ці та інші нововведення можливі завдяки суттєвій перевазі лізингу над іншими формами господарювання, яка полягає у віднесенні лізингових платежів до складу валових витрат користувача. Така особливість лізингу дає можливість здійснювати нововведення не за рахунок прибутку, а за рахунок поточних витрат.

Завдяки лізингу скорочується період морального старіння техніки. Так, якщо оренда передбачає повернення майна юридичному власнику або збереження за ним права власності на дане майно до кінця терміну угоди, то при деяких формах лізингу можлива заміна орендованого обладнання на інше, більш прогресивне упродовж терміну договору. Лізинг в цьому випадку відкриває доступ до найпередовішої техніки і вирішує протиріччя між необхідністю використання такої техніки в умовах конкуренції та швидким моральним старінням. Він виступає формою тимчасового використання, а не придбання майна у власність.

Лізинг розширює коло суб'єктів підприємницької діяльності. Крім основних трьох суб'єктів (лізингодавця, лізингокористувача та виробника), у лізинговій угоді можуть брати участь страхові та інвестиційні компанії, консалтингові фірми, сервісні організації, державні фонди, що підтримують лізингову діяльність. Завдяки рекламній роботі лізингових компаній відбувається збільшення кількості підприємств-виробників продукції. Крім цього, за рахунок розвитку сфери послуг та підвищення якості обслуговування, зростає кількість лізингодавців із новостворених підприємств, котрі передають у користування майно, обладнання та іншу техніку.

Із збільшенням кількості лізингових операцій відбувається розвиток конкуренції. Адже виробники продукції вимушені не тільки покращувати її якість, але й надавати своїм споживачам більш вигідні фінансові умови, брати на себе зобов'язання щодо встановлення та обслуговування обладнання, навчання персоналу користувача.

Завдяки лізингу зменшується ризик втрат у зв'язку з платіжною неспроможністю орендаря, бо лізингова компанія, залишаючись власником майна до закінчення терміну договору, несе всі витрати згідно з угодою. Для покриття заборгованості користувача, лізингодавець може вимагати повернення майна для продажу або здачі його іншому суб'єкту. Лізингова компанія перед укладенням договору повинна зробити необхідні розрахунки і впевнитись у можливості отримувати прибуток. Вивчення зарубіжного досвіду показує, що відносини між лізингокористувачем та лізингодавцем повинні будуватись на взаємодопомозі та розумінні справи для отримання додаткового доходу від укладеного договору – високої вартості незамортизованої частини майна в кінці угоди. Виторг від продажу об'єкта угоди по ціні, що перевищує вартість незамортизованої частини майна, включатиме додатковий прибуток. Останній може розподілятися між лізингодавцем та користувачем.

Наступною, не менш важливою, перевагою лізингу є можливість розвитку ринку засобів виробництва. Це, в свою чергу, передбачає розширення сфер збуту продукції підприємств-виробників, зацікавленість їх у швидкому виготовленні техніки нових поколінь та зростання її конкурентної здатності. Лізинг може також допомогти у виведенні на ринок уже відомих товарів. У даному випадку лізинг виступатиме одним з ефективних методів збуту продукції [2, 3].

Важливою перевагою лізингу над іншими формами господарювання є те, що вартість взятого в оперативну оренду майна не відображається на балансі користувача. Згідно із Законом України "Про лізинг" "майно, передане за договором фінансового лізингу, зараховується на баланс лізингоодержувача з позначенням, що це майно взято у фінансовий лізинг. Майно, передане за договором оперативного лізингу, залишається на балансі лізингодавця із зазначенням, що це майно передано у лізинг та зараховується на позабалансовий рахунок лізингоодержувача із зазначенням, що це майно одержано у лізинг" [4]. До закінчення строку угоди лізингодавець залишається власником об'єкта лізингу.

Держава може використовувати лізинг у своїй інвестиційній політиці, як це робиться в розвинутих країнах. Встановлюючи ті чи інші податкові пільги, збільшуючи або зменшуючи строки амортизації, держава має можливість керувати розвитком економіки, спрямовуючи додаткові кошти в певні галузі та прискорюючи їх розвиток. Прикладом такої державної підтримки є створення лізингового фонду при Міністерстві агропромислового комплексу. Кошти фонду використовуються на придбання сільськогосподарської техніки та здавання її в лізинг сільськогосподарським виробникам.

Заслугує уваги зарубіжний досвід оподаткування лізингових операцій, який передбачає пільги, пов'язані, в першу чергу, з інвестиціями. З метою стимулювання збільшення

величини прибутку розмір податкової знижки зростає прямо пропорційно росту прибутку. Якщо інвестор (лізингодавець) сам не може скористатися податковими пільгами через недостатньо високий розмір прибутку, що обкладається податком, то він одержить їх, коли передасть майно у лізинг. Орендар, котрий має право на пільги, отримає податкову знижку і розділить її з лізинговою компанією. У здійсненні таких операцій зацікавлені обидві сторони, бо лізингодавець має додаткові кошти, а користувач – зниження розміру орендних платежів. Лізинг у таких операціях служитиме засобом одержання податкових пільг (за умови прийняття відповідних законодавчих актів).

При укладенні договорів про оперативний лізинг у нашій країні можна скористатися практикою американських компаній. Вони укладають угоди, умовами яких передбачається, що платежі нараховуються залежно від продуктивності взятого в лізинг обладнання або від інтенсивності його використання, якщо термін договору менший від амортизаційного періоду обладнання. Таким чином досягається належне відношення до техніки та збереження її технічних властивостей.

Здійснення лізингової операції вигідне для всіх її учасників. Так, від укладення угоди про лізинг лізингоодержувач матиме такі вигоди:

- можливість тимчасового використання майна;
 - придбання обладнання з відстрочкою оплати за нього;
 - стовідсоткове кредитування, яке не вимагає надання гарантій на користування кредитом;
 - неперервне оновлення техніки в умовах її швидкого морального старіння;
 - можливість домовитися про розміри і терміни платежів;
 - відтермінування лізингових платежів до моменту встановлення обладнання і початку нормального його функціонування;
 - зменшення ризику втрат при освоєнні нової продукції;
 - одержання податкових пільг;
 - встановлення тісного зв'язку із виробником обладнання;
 - віднесення лізингових платежів не до складу боргів, а до поточних витрат;
 - підвищення якості продукції виробників внаслідок розвитку конкуренції між ними;
 - використання тимчасово вивільнених завдяки лізингу коштів на інші виробничі потреби;
 - сплату лізингових платежів з виторгу від продажу виробленої на орендованому обладнанні продукції грошми або самою готовою продукцією;
 - можливість скористатися низкою додаткових послуг з боку лізингодавця, виробника та інших суб'єктів угод (організація та фінансування транспортування, монтаж, технічне обслуговування, страхування, забезпечення запчастинами, консультування).
- Серед основних переваг, які надає лізинг виробнику майна, можна виділити такі:
- покращання збуту продукції;
 - гарантування оплати вартості виготовленого обладнання зі сторони лізингової компанії;
 - розширення кола споживачів виготовлюваної продукції;
 - скорочення витрат на аналіз ринку, пошук споживачів, рекламу;
 - підвищення попиту не лише на основне, але і на допоміжне обладнання, оснащення, інструмент;
 - одержання додаткових коштів за рахунок ремонту та технічного обслуговування виготовленого та зданого в лізинг обладнання;
 - підвищення технічного рівня обладнання;
 - краще вивчення попиту на свою продукцію.

Для лізингодавця лізинг вигідний, бо:

- дозволяє постійно одержувати прибуток від здійснення операцій;
- забезпечується надання різноманітних послуг користувачу, здійснення яких за інших умов неможливе;
- збільшується кількість учасників операцій, а, значить, лізингова компанія розширює свої зв'язки з виробниками обладнання та його споживачами;
- наслідком розширення зв'язків з виробниками є збільшення номенклатури товарів, які можуть стати об'єктами лізингу;
- при укладенні договору на строк, довший від періоду амортизації обладнання, лізингова компанія одержуватиме додатковий прибуток як результат надходжень орендної плати після того, як попередні внески вже повністю погасили вартість обладнання;
- підвищується ефективність використання обладнання;
- зменшується ризик втрат у зв'язку з платіжною неспроможністю клієнтів;
- існує можливість виходу на зарубіжний ринок;
- тимчасово вивільнене від лізингу обладнання в одній країні може бути використаним в іншій країні.

Узагальнюючи вищевикладений матеріал, можна зробити висновок про те, що лізинг – складна торгово-фінансово-кредитна операція, яка стимулює інноваційну діяльність, робить гнучкими відносини між виробниками і споживачами, розкриває можливості для раціонального використання товарних і фінансових ресурсів, сприяє розкріпаченню підприємництва.

1. Джон Грімметт. Лізинг вигідний усім учасникам ринку // Вісник НБУ. – 1997. – № 2. – С. 50 – 54. 2. Орлов О.О., Рясних Є.Г. Що заважає розвитку лізингу в Україні // Фінанси України. – 1999. – № 7. – С. 3 – 9. 3. Черевко Г.В., Калитка Г.Б. Лізинг: реалії, проблеми, перспективи // Фінанси України. – 1999. – № 27. – С. 40 – 46. 4. Закон України “Про лізинг” // Галицькі контракти. – 1998. – № 10. – С. 137 – 140.

УДК 334.7:330.101

О.В. Горбачевська

Львівський банківський інститут НБУ

ПРОБЛЕМА ПІДПРИЄМНИЦТВА В ЕКОНОМІЧНІЙ ТЕОРІЇ

© Горбачевська О.В., 2001

Проведено аналіз зв'язків підприємництва з економічними дисциплінами: політичною економією, мікро- і макроекономікою. Зроблено рекомендації щодо вдосконалення їх викладання в закладах різного рівня акредитації.

The analysis of the relationship between the problem of entrepreneurship with economic subjects – political economy, micro- and macroeconomics in particular is carried out. The peculiarities of entrepreneurship in Ukraine are specified. The author makes recommendations with regard to improvement of teaching economic subjects in training institutions of different levels of accreditation.

Сьогодні переконливо доведено, що інвестиції в науку й освіту – найвигідніша справа. Вони закладають надійну базу для прогресу. Тому, якщо країна прагне бути конкуренто-